

Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı

Şengül YAMAN EFE¹, Sultan AYAZ²

ÖZET

Amaç: Aile içi şiddet tüm toplumlarda ve sosyoekonomik gruplardaki kadınları etkileyen, birçok fiziksel ve psikososyal sorunlara yol açan, toplumu ilgilendiren önemli bir sağlık sorunudur. Bu araştırma, evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarını, maruz kaldıkları şiddetin düzeyini, şiddete ilişkin görüşlerini ve şiddete maruz kalmayı etkileyen etkenleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır. **Yöntem:** Ankara Kalesi bölgesinde yaşayan 15 yaşından büyük ve evli 370 kadın örnekleme alınmıştır. Kale bölgesi, Türkiye'nin başkentinde yer alan düşük sosyoekonomik statüye sahip bir gecekondu bölgesidir. Verilerin toplanmasında anket formu ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği kullanılmıştır. **Bulgular:** Kadınların %88.1'inin şiddeti fiziksel (dayak, dövme) olarak tanımladığı, %28.6'sının şiddetin nedenini erkeklerin sözünü dinlememe olarak belirttiği, %43.2'sinin eşe ihanet durumunda şiddeti haklı gördükleri ve %25.9'unun eğitimin şiddeti engelleyebileceğini düşündüğü belirlenmiştir. Kadınların Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği ortalama puanı 183.2±44.5'tir. Okuryazar olmayan, eşi çalışmayan, ekonomik durumu kötü olan ve eşi ile arasındaki yaş farkı fazla (5-9 yaş) olan kadınların aldıkları puanların anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Eşinin kendisine şiddet uyguladığını, çocuklarını dövdüğünü, kendi karakterinin iyi huylu ve eşinin karakterinin asabi olduğunu belirten kadınların puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). **Sonuç:** Kadınların tümünün şiddete maruz kaldığı, ancak bazı sosyodemografik özelliklere sahip kadınların daha yüksek oranda şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Kadınların aile içi şiddet ve türlerine yönelik bilgilendirilmeleri, şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılması için güçlendirilmeleri önerilmektedir. (*Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2010; 11:23-29)

Anahtar sözcükler: Kadın, aile içi şiddet, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği

Domestic violence against women and women's opinions related to domestic violence

ABSTRACT

Objective: Domestic violence is a chronic health problem, which affects women in all socioeconomic groups and causes many physical, psychosocial problems for women. This research was conducted in a descriptive way to identify the married women's status of exposure to domestic violence, level of violence, their opinion about violence and factors affecting the exposure to violence. **Methods:** Three hundred and seventy older than fifteen years age and married women who live in Kale region were included in the study. Kale region is a low socio-economical slum area of the capital city of Turkey. The questionnaire and Domestic Violence against Women Determination Scale was used to collect data. **Results:** It was determined that 88.1% of women defined violence as physical (beating); 28.6% of them stated that the reason of violence was disobeying their husbands and 43.2% of them thought that violence was acceptable when betrayal exists and 25.9% of them believed that violence can be prevented by education. The mean score taken from the scale was 183.2±44.5. The scores of the women who are illiterate, whose husband do not work, who are in poor economic status and age difference with her husband

¹ Uzm.Hem., ² Yrd.Doç.Dr., Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Ankara

Yazışma adresi/Address for correspondence:

Şengül YAMAN EFE, Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, 06330 Etiler-Ankara/Türkiye

E-mail: yamans@gazi.edu.tr

is high (5-9 years) were determined significantly high ($p<0.05$). The scores of the women who states that her husband performs violence to herself, pounds the children, and describes that she has good character and her husband has a bad temper were identified to have higher scores. **Conclusion:** It is found that all of the women are exposed to violence and women who have some socio-demographic characteristics exposed to violence more than others. Informing the women about domestic violence and types of it and empowering the women was recommended to prevent and eliminate the violence. (*Anatolian Journal of Psychiatry* 2010; 11:23-29)

Key words: women, domestic violence, Domestic Violence Against Women Determination Scale

GİRİŞ

Aile içi şiddet tüm toplumlar ve sosyoekonomik gruplardaki kadınları etkileyen önemli bir sağlık sorunudur.¹ Aile içi şiddet kadınlarda fiziksel ve psikososyal sorunlara yol açmaktadır.² Bu sorunlar arasında sakatlıklar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, perinatal komplikasyonlar, HIV/AIDS gibi fiziksel ve depresyon, intihar, anksiyete, ilaç-alkol bağımlılığı, travma sonrası stres bozukluğu gibi ruhsal sorunlar yer almaktadır.³ Şiddet sonucu kadınların genel sağlık durumu kötüleşmekte, yaşam kaliteleri düşmekte ve sağlık hizmeti kullanma oranları artmaktadır.⁴

Tahminlere göre kadınların %20-30'u yaşamlarının herhangi bir döneminde eşi/partneri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete uğramaktadır.⁵ Gelişmekte olan ülkelerde kadınların yarısından fazlasının eşi/partneri tarafından fiziksel şiddete uğradıkları belirtilmiştir. Bu oran Hindistan'da %45, Filipinler'de %47.2 ve Kenya'da %52'dir.⁶ Türkiye'de yapılan çalışmalarda ise, kadınların %26-58'nin fiziksel şiddete uğradığı, kadının aile içinde her türlü şiddete (dövülme, küçümsenme, istismar, tecavüz) maruz kaldığı bulunmuştur.⁷⁻⁹

Dünyada milyonlarca kadının şiddete maruz kaldığı bilinmekte, ancak gelenekler, kadının statüsünün düşük olması ve ekonomik özgürlüğünün olmaması gibi nedenlerle kadına yönelik şiddet çoğunlukla gizli tutulmaktadır.¹⁰ Aile içi şiddetin algılanması ve tanımlanması her zaman toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerinde şekillenmektedir. Bu yüzden, şiddet kullanımı toplumun benimsediği ve meşru gördüğü bir amaç için gündeme geldiğinde, o davranışın şiddet olarak algılanıp tanımlanması da güç olmaktadır.¹¹ Bu nedenle kadınların aile içi şiddete bakış açıları ve şiddeti sorun olarak algılama durumlarının belirlenmesinin, sorunun erken dönemde tanımlanması ve çözülmesinde sağlık personeline yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma, Ankara Kalesi bölgesinde yaşayan 15 yaşından büyük ve evli kadınların aile içi *Anatolian Journal of Psychiatry* 2010, 11:23-29

şiddete maruz kalma durumunu, maruz kaldıkları şiddetin düzeyini, şiddete ilişkin görüşlerini ve şiddete maruz kalmayı etkileyen etkenleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Ankara Kalesi bölgesinde yaşayan 15 yaşından büyük ve evli kadınlar oluşturmuştur. Bu bölgedeki 15 yaş üzeri kadın nüfusun yaklaşık 2000 olduğu tahmin edilmektedir.¹² Araştırmanın örneklemi 164 olarak hesaplanmış, araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla çalışmaya katılmayı kabul eden 370 kadın örnekleme alınmıştır. Bu araştırma Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak yapılmıştır. Veri toplama formu doldurulmadan önce kadınlara çalışmanın amacı hakkında bilgilendirme yapılarak çalışmaya katılmayı isteyip istemedikleri sorulmuştur.

Ankara Kalesi bölgesinde yaşayan halk (1735 hane, 6612 nüfus), gelir düzeyi ve sosyokültürel yapı açısından Ankara'nın en alt diliminde yer almaktadır. Bu bölgede yaşayan nüfusun %49.3'ünü (3257 kadın) kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların %83'ü okuryazar değil/okuryazar/ ilkökul mezunudur).¹² Ankara Kalesi bölgesi Türkiye'nin her yerinden göç alan bir gecekondu bölgesidir.

Araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu araştırma Türkiye'nin sadece bir bölgesinde yapılmış ve evli kadınlar örnekleme alınmıştır; araştırmanın bulguları Türkiye'ye genellenemez.

Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kadınların sosyodemografik özellikleri ve şiddete ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular, ikinci bölümde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği yer almaktadır.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeği: Şiddetin sıklığını ve düzeyini belirlemeye yönelik olarak Yanikkerem ve Saruhan tarafından 2005 yılında geliştirilmiş ve geçerlilik-güvenilirlik çalışması yapılmıştır.¹³⁻¹⁴ Ölçek 87 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 5'li Likert tipi sorular kullanılmakta ve her kadına şiddete yönelik davranışların hangi sıklıkta ortaya çıktığı

solunmaktadır. Maddeler 1-5 arasında (Hiç: 1, Bir kez ya da nadiren: 2, Bazen: 3, Sıklıkla: 4, Her zaman: 5) puanlandırılmakta ve ölçekten 87-435 puan arasında puan alınabilmektedir. Şiddetin sıklığını değerlendirebilmek için ölçeğin puan hesabı standartlaştırılmıştır. Buna göre, ölçekten alınan toplam puan en yüksek alınabi-lecek puana (435) bölünmekte ve 10 ile çarpılmaktadır. Çıkan sonuç 1-10 arasında olmakta ve 0.00-2.00 (çok düşük), 2.01-4.00 (düşük), 4.01-6.00 (orta), 6.01-8.00 (yüksek) ve 8.01-10.00 (çok yüksek) olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 11.5 prog-ramı ile değerlendirilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde yüzdelik, ortalama, t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması 34.9 ± 12.0 yıl olup, %51.4'ü 30-49 yaş grubunda, %62.7'si ilkökul mezunu, %95'i herhangi bir işte çalışmamakta, %78.4'ü çekirdek ailede yaşamakta, % 58.4'ü sosyoekonomik durumunu orta düzeyde algılamaktadır. Kadınların %42'sinin en uzun yaşadığı yer il merkezidir. Kadınların eşlerinin %72.9'u ilkökul mezunudur ve %89.7'si çalışmaktadır (Tablo 1).

Kadınların %88.1'i şiddeti fiziksel (dayak, dövme) olarak tanımlamakta, %28.6'sı şiddetin nedenini erkeklerin sözünü dinlememe olarak belirtmekte, %43.2'si eşi ihanet durumunda şiddeti haklı görmekte ve %25.9'u eğitimin şiddeti engelleyebileceğini düşünmektedir (Tablo 2).

Kadınların Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeğinden aldıkları ortalama puan 183.2 ± 44.5 'tir. Bu ölçeğe göre, kadınların tümünün şiddete maruz kaldığı, %54.6'sının düşük, %38.4'ünün orta, %7'sinin yüksek ve çok yüksek düzeyde şiddet gördükleri belirlenmiştir.

Kadınların bazı sosyodemografik özelliklerine göre şiddet ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde, okuryazar olmayanların, eşi çalışmayanların, ekonomik durumu kötü olanların ve eşi ile arasındaki yaş farkı 5-9 yaş olanların puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Eşinin kendisine şiddet uyguladığını, çocuklarını dövdüğünü, kendi karakterinin iyi huylu ve eşinin karakterinin asabi olduğunu ifade eden kadınların puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 1. Kadınların sosyodemografik özellikleri

Sosyodemografik özellikler (n=370)	Sayı	%
Yaş		
<30 yaş	134	36.2
30-49 yaş	190	51.4
50 yaş ve üzeri	46	12.4
Öğrenim durumu		
Okuryazar değil	88	23.8
İlköğretim mezunu	232	62.7
Lise ve üzeri mezunu	50	13.5
Çalışma durumu		
Çalışıyor	18	4.9
Çalışmıyor	352	95.1
Ekonomik durumu		
İyi	52	14.1
Orta	216	54.8
Kötü	102	27.6
Aile tipi		
Çekirdek	290	78.4
Geniş	80	21.6
En uzun süre yaşadığı yer		
Kır	160	43.7
Kent	210	56.8
Eşin öğrenim düzeyi		
Okuryazar değil	16	4.3
İlköğretim mezunu	270	72.9
Lise ve üzeri mezunu	84	22.7
Eşin çalışma durumu		
Çalışıyor	332	89.7
Çalışmıyor	38	10.3

Tablo 2. Kadınların şiddete ilişkin görüşleri

Şiddete ilişkin görüşler	Sayı*	%
Kadınların şiddet tanımları		
Fiziksel (dayak, dövme)	326	88.1
Sözel (küfür, hakaret)	160	43.2
Cinsel (zorla cinsel ilişki)	4	1.0
Eşler arası geçimsizlik	4	1.0
Kadınların şiddetin nedenlerine yönelik görüşleri		
Erkeğin sözünü dinlememe	106	28.6
Erkeğin sinirlenmesi	86	23.2
Kadının erkeğe ihanet etmesi	58	15.7
Diğer	30	8.1
Kadınların şiddeti haklı gördükleri durumlar		
Eşine ihanet etmesi	160	43.2
Eşinin sözünü dinlememesi	82	22.2
Yalan söylemesi	6	1.6
Hakkı yok	108	29.2
Kadınlara göre şiddeti engelleyebilecek etkenler		
Eğitim	96	25.9
Kadının çalışması	75	20.0
Kadının erkeğe karşı gelmemesi	86	23.3
Eşler arasındaki uyumu	60	16.2
Hiçbir şey	14	3.8
Diğer (yasalar, eşini aldatmama)	20	5.4

*Birden fazla yanıt verildiği için sayı katlanmıştır.

Anadolu Psikiyatri Dergisi 2010; 11:23-29

Tablo 3. Kadınların bazı sosyodemografik özelliklerine göre Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Belirleme Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar

Sosyo-demografik özellikler	Sayı	Ort. $\pm$ SS	Test	p
Öğrenim durumu			F=9.50	<0.05
Okuryazar değil	88	207.5 $\pm$ 59.2		
İlköğretim mezunu	232	174.9 $\pm$ 32.8		
Lise ve üzeri mezunu	50	178.7 $\pm$ 48.1		
Eşin çalışma durumu			t=3.26	<0.05
Çalışıyor	332	179.6 $\pm$ 37.9		
Çalışmıyor	38	213.9 $\pm$ 77.1		
Eşi ile arasındaki yaş farkı			F=2.78	<0.05
Eşinden 1-4 yaş küçük	158	184.2 $\pm$ 38.6		
Eşinden 5-9 yaş küçük	122	192.8 $\pm$ 57.8		
Eşinden 10 ve üzeri yaş küçük	52	166.2 $\pm$ 25.7		
Eşinden büyük	20	164.5 $\pm$ 31.3		
Ekonomik durumu			F=9.58	<0.05
İyi	52	168.1 $\pm$ 29.7		
Orta	216	176.5 $\pm$ 37.8		
Kötü	102	204.9 $\pm$ 55.6		
Eşin şiddet uygulama durumu			t=11.64	<0.05
Uygulayan	88	235.6 $\pm$ 50.0		
Uygulamayan	270	166.7 $\pm$ 26.9		
Çocukları dövme durumu			t=2.81	<0.05
Döven	216	191.0 $\pm$ 50.5		
Dövmeyen	146	172.2 $\pm$ 31.7		
Kadına göre kendi karakteri			F=10.00	<0.05
İyi huylu	228	180.6 $\pm$ 42.7		
Asabi	92	174.2 $\pm$ 35.2		
Çekingen	38	224.5 $\pm$ 58.8		
Kadına göre eşinin karakteri			t=6.28	<0.05
İyi huylu	202	166.8 $\pm$ 26.5		
Asabi	156	205.6 $\pm$ 54.1		

Tablo 4. Kadınların bazı sosyodemografik özelliklerine göre şiddet düzeyleri

Sosyo-demografik özellikler	Düşük Sayı	%	Orta Sayı	%	Yüksek/çok yüksek Sayı	%	p
Öğrenim düzeyi							
Okuryazar değil	32	36.4	40	45.5	16	18.1	<0.05
İlköğretim mezunu	136	58.6	92	39.7	4	1.7	
Lise ve üzeri mezunu	34	68.0	10	20.0	6	12.0	
Eşin çalışma durumu							
Çalışıyor	184	55.4	132	39.8	16	4.8	<0.05
Çalışmıyor	18	47.4	10	26.3	10	26.3	
Ekonomik durum							
İyi	38	73.1	14	26.9	-	-	<0.05
Orta	124	57.4	80	37.0	12	5.6	
Kötü	40	39.2	48	47.1	14	13.7	

Kadınların şiddete ilişkin görüşlerine göre şiddet ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde, kadının erkeğin sözünü dinlemediği ve erkeğin sınırlandığı durumlarda kadının şiddete maruz kaldığını belirtenlerin ve şiddetin önlenmesi için eşler arasında uyumun gerekli olduğunu belirtenlerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu ve gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Kadınlardan okuryazar olmayanların en fazla orta düzeyde şiddete maruz kaldıkları (%45.5), lise ve üzeri mezunlarının çoğunlukla düşük düzeyde şiddete maruz kaldıkları (%68) belirlenmiştir ($p<0.05$). Eşi çalışmayanlar yüksek düzeyde şiddete maruz kalırken (%26.3), eşi çalışanların yaklaşık yarısının düşük düzeyde şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir ($p<0.05$). Ekonomik durumu iyi olanların hiç yüksek düzeyde şiddet görmediği saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Şiddet sözel, duygusal, ekonomik, sosyal ve fiziksel olarak gruplandırılmakta ve fiziksel şiddete maruz kalan kadınların daha önce diğer şiddet türlerine de maruz kaldıkları belirtilmektedir.⁴ Bu çalışmada kadınların çoğunun şiddeti fiziksel (dayak, dövme) olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Kadınların şiddeti sadece fiziksel olarak algılamaları, diğer şiddet türlerine maruz kalsalar bile farkında olmamalarına ve şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik girişimlerde bulunmamalarına neden olmaktadır. Bu durum fiziksel şiddetin gelişimine de temel hazırlamaktadır.

Kadının erkeğin sözünü dinlemediği ve erkeğin sınırlandığı durumlarda kadının şiddete maruz kaldığını belirtenlerin ortalama puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Geleneksel Türk aile yapısı incelendiğinde, erkek egemen yapı içinde kadına yeterince söz hakkı verilmemektedir. Bu yüzden erkeğin sözü emir olarak algılanmakta, reddedildiğinde ceza verilmesi olağan karşılanmaktadır.¹⁵ Toplumsal yapı gereği Türk kadını, erkeğin sözünü dinlemediği ve isteklerini yerine getirmede durumları (yemek yapmama, evin işlerini ihmal etme, izin almadan ev dışına çıkma) şiddetin nedeni olarak görmektedir.¹⁶ Bu yüzden şiddetin oluşumunda kendilerini suçlu görmekte ve şiddeti kabullenmektedir.

Kadınların %43.2'si eşe ihanet durumunda şiddeti haklı gördüğünü belirtmiştir. Benzer şekilde, Kardam'ın çalışmasında da aynı sonuçlar

bulunmuştur.¹⁷ Geleneksel yapıya sahip olan Türk ailesinde, namus kavramı önemli bir yer tutmaktadır.¹⁸ Namus kadın cinselliği olarak algılanmakta ve namusun erkek tarafından korunması beklenmektedir.¹⁹ Namusunu koruyamayan erkek toplum tarafından dışlanabilmekte ve erkeğin bu durumdan kurtulabilmesi için gerekli tüm haklar (şiddet, cinayet) kendisine verilebilmektedir.¹⁸ Bu yüzden erkek kadının namusunu korumak için gerektiğinde şiddet uygulayabilmekte ve bu durum geleneksel Türk toplumunda yaşayan kadın tarafından haklı bir neden olarak görülebilmektedir.

Kadınların şiddete maruz kalma durumlarını etkileyen etkenlerden biri öğrenim düzeyidir. Bu çalışmada da, okuryazar olmayanların en çok orta düzeyde şiddete maruz kaldıkları, lise ve üzeri mezunlarının ise daha çok düşük düzeyde şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Bu bulgu, kadınların öğrenim düzeyi ne olursa olsun şiddete maruz kaldıklarını, ancak öğrenim düzeyi yükseldikçe şiddete maruz kalma düzeyinin azaldığını göstermektedir. Moore ve Salkow'e'nin belirttiğine göre, yapılan çalışmalar öğrenim düzeyinin kadının şiddet görmesinde farklılık yaratmadığını, ancak şiddetin sonlandırılmasında eğitilmiş kadının daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır.²⁰ Eğitim, kadınların öz saygılarının gelişmesine yardım eden ve kendilerine güvenlerini artıran önemli bir etkidir. Bu durum kadınların yeni seçeneklerin farkına varmalarına ve rasyonel kararlar verebilmelerine yardımcı olmaktadır.²¹ Ülkemizde ve diğer ülkelerde, öğrenim düzeyi düşük olan kadınlar daha çok aile içi şiddete maruz kalmaktadır.^{7,22-25}

Literatürde, şiddete maruz kalan kadınların eğitim ve sosyoekonomik düzeyinin düşük olması ve herhangi bir gelir getiren işte çalışmaması göze çarpmaktadır.^{7,26-28} Bu çalışmada da okuryazar olmayanların, eşi çalışmayanların ve ekonomik durumu kötü olanların daha çok şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır. Bulgularımızın literatürle uyumlu olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, kadınların eşi ile arasındaki yaş farkı 5-9 yaş olanların puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Türk toplumunda yaşça büyük olana saygı duyulması beklenmektedir.¹⁵ Bu nedenle, Türkiye'deki evliliklerde erkeğin kadından yaşça büyük olması tercih edilmektedir. Erkeğin yaş olarak kadından büyük olması kadın üzerindeki egemenliğini artırmakta ve sözünün dinlenilmediği durumlarda erkek kendinde ceza verme hakkını görmektedir.

Şiddete maruz kalan ve bu durum karşısında bir

Anadolu Psikiyatri Dergisi 2010; 11:23-29

şey yapamayan kadın, öfkesini kendisinden daha güçsüz olan kişilere yöneltmekte ve bu kişiler genellikle çocuk ve yaşlılar olmaktadır.²⁹ Çocuklarını dövdüğünü belirten kadınların şiddet ölçeğinden aldıkları ortalama puanların daha yüksek olduğu saptanmıştır. Türk aile yapısında kadın erkeğe, çocuklar da anne-babaya saygı duymak ve sözlerini yerine getirmek durumundadır.¹⁵ Erkeğin kadına uyguladığı şiddette olduğu gibi, toplum tarafından anne-babaların da söz dinlemedikleri takdirde çocuklarına ceza verme haklarının olduğu düşünülmektedir.

Şiddete maruz kalan kadınların genellikle edilgen ve özgüveni düşük bireyler olduğu, karşısındaki kişilere 'hayır' diyemedikleri belirtilmektedir.^{30,31} Bu çalışmada da, kendi karakterinin iyi huylu ve eşinin karakterinin asabi olarak belirten kadınların puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Türk toplumunda kadından beklenen davranış örüntüsü içinde, sessiz ve itaatkâr olması 'iyi huy' olarak algılanmaktadır.¹⁵ Çocukluğundan itibaren 'iyi huy'lu olması öğütlenen kadın, şiddete karşı koyma yetisinden uzak yetiştirilmektedir. Şiddet uygulayan kişilerin karakter özellikleri arasında ise agresif karakter özelliği en başta yer almaktadır.³² Kadınların belirttikleri bu özellikler literatür bulguları ile

uyumluluk göstermektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, örnekleme alınan kadınların tümünün şiddete maruz kaldığı, ancak şiddet düzeyinin kadının öğrenim durumuna göre değiştiği ve kadınların bazı sosyodemografik özelliklerinin şiddet görmeyi etkilediği saptanmıştır. Kadınların çoğu şiddeti fiziksel (dayak, dövme) olarak tanımlamış olup kadınların yaklaşık yarısı eşe ihanet durumunda şiddeti haklı gördüklerini ve eğitimin şiddeti engelleyebileceğini inandıklarını belirtmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, kadınların aile içi şiddet ve türlerine yönelik olarak bilgilendirilmeleri, şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılması için güçlendirilmeleri (öğrenim düzeyinin yükseltilmesi, ekonomik bağımsızlığının kazandırılması) ve çalışmanın daha geniş örneklem gruplarında yinelenmesi önerilir. Ayrıca, aile içi şiddete yönelik yasal düzenlemelerin yapılması ve kadınların bu düzenlemelerden haberdar olup kullanabilmeleri için medya ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği sağlanması gibi kurumsal ve bireysel önlemlerin birbirini tamamlar nitelikte düzenlenmesiyle sorun daha kolay çözülebilir.

KAYNAKLAR

1. Stinson CK, Robinson R. Intimate partner violence: Continuing education for registered nurses. *J Contin Educ Nurs* 2006; 37:58-62.
2. Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AB, Lozano R. World report on violence and health. Geneva, World Health Organization, 2002.
3. New Hampshire Nurses' Association. CDC reports the health-related costs of intimate partner violence against women exceed \$5.8 billion each year in United States. *Nursing News* 2003; 27:29.
4. Campbell JC. Health consequences of intimate partner violence. *Lancet* 2002; 359:133-136.
5. Mehra V. Family Violence Prevention Fund. Culturally competent responses for identifying and responding to domestic violence in dental care settings. *J Calif Dent Assoc* 2004; 32:387-395.
6. United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. Domestic Violence against Women and Girls 2000. <http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf>
7. Kocacik F, Dogan O. Domestic violence against women in Sivas, Turkey: survey study. *Croat Med J* 2006; 47:742-749.
8. Altınay AG, Arat Y. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul, Punto Baskı Çözümleri, 2008.
9. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara, 2008.
10. Ulutaşdemir N. Kadına yönelik şiddet. *Sağlık ve Toplum* 2002; 12:15-21.
11. Şahin F, Beyazova U. Çocuğun şiddetten korunma hakkı. *Milli Eğitim Dergisi* 2001; s.151. http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/151/sahin_beyazova.htm
12. Avrupa Birliği T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Üreme Sağlığı Programı. Araştırma ve Eğitim Yoluyla Halk Sağlığının İyileştirilmesi PHASE Projesi Sonuç Kitapçığı, Ankara, 2006.
13. Yanikkerem E, Karadas G, Adıgüzel B, Sevil Ü. Domestic violence during pregnancy in Turkey and responsibility of prenatal healthcare providers. *Am J Perinatol* 2006; 23:93-103.
14. Yanikkerem E, Saruhan A. 15-49 yaş evli kadınların aile içi şiddet konusunda görüşlerinin ve aile içi şiddete maruz kalma durumlarının incelenmesi. *MN Klinik Bilimler & Doktor* 2005; 11:198-204.
15. Tılıç HR. Aile içi şiddet: Bir sosyolojik yaklaşım. 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı. <http://leguin.haviz.org/articles/siddet.htm>

16. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2003.
17. Kardam F. Türkiye'de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri: Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu 2008. <http://www.undp.org.tr/TRaboutUsDocuments/NamusCinayetleri.pdf>
18. İçli T, Öğün A. Türkiye'nin sosyokültürel yapısında aile, evlilik ve kadın suçluluğu: Fail-mağdur ilişkisi. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 4. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi (4-7 Kasım 1997), Bildiri Kitabı, 2000, s.249-270, Ankara.
19. Tezcan M. Ülkemizde Aile içi töre ya da namus cinayetleri. Töre Cinayetleri Panel Bildirileri, T.C. Başbakanlık KSSGM, Ankara, Beyda Basımevi, 1999.
20. Moore T, Selkove W. Domestic Violence Victims in Transition from Welfare to Work: Barriers to Self-Sufficiency and the W-2 Response. The Institute for Wisconsin's Future. <http://www.wisconsinfuture.org/publications/workingfamilies/DomesticViolenceSummary.pdf>
21. Anonuevo CM. Women, Education and Empowerment: Pathways Towards Autonomy, Hamburg, Unesco Institute for Education, 1995.
22. Balcı YG, Ayrancı U. Physical violence against women: Evaluation of women assaulted by spouses. J Clin Forensic Med 2005; 12:258-263.
23. Cokkinides VE, Coker AL. Experiencing Physical violence during pregnancy: Prevalence and Correlates. Fam Commun Health 1998; 20:19-37.
24. Kocacık F, Kutlar A, Erselcan F. Domestic violence against women: A field study in Turkey. Soc Sci J 2007; 44:698-720.
25. Wiist WH, McFarlane J. Severity of spousal and intimate partner abuse to pregnant Hispanic women. J Health Care Poor Underserved 1998; 9:248-261.
26. Günay T, Giray H, Harç B, Köksal B, Sarı S. İzmir'de bir gecekondu bölgesinde kadına yönelik aile içi şiddet. Sağlık ve Toplum 2006; 16:31-37.
27. Rosenfeld B. Violence risk factors in stalking and obsessional harassment: A review and preliminary meta-analysis. Crim Justice Behav 2004; 31:9-36.
28. Turhan E, Güraksın A, İnandı T. Erzurum'da kadına yönelik aile içi şiddet. Sağlık ve Toplum 2006; 16:24-30.
29. Fulton DR. Recognition and documentation of domestic violence in the clinical setting. Crit Care Nurs Q 2000; 23:26-34.
30. Aktaş AM. Aile İçi Şiddet: Kadının ve Çocuğun Korunması. Ankara, Elma Yayınevi, 2006.
31. Sevil Ü, Yanıkerem E. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. İzmir, Güven Kitabevi, 2006.
32. Aslan H, Avcı A. Kadınların eşleri tarafından fiziksel istismarı. Psikiyatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji Dergisi 1994; 2:354-360.